

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Bez ochrany své ulity jsou plži úplně bezbranní.
- B) Za vydatného nadávání umýval **prkenou** podlahu.
- C) Skvělý francouzský malíř obvykle nosil plátěnou košili.
- D) Tento nepromokavý batoh má nastavitelné ramenní popruhy.

Zdůvodnění

Přídavné jméno *prkenný* je odvozené od podstatného jména *prkno* příponou *-ný* (*prken-ný*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 2–7

TEXT 1

(1) Jdu s děravou patou, mám horečku zlatou, jsem chudý, jsem sláb, nemocen. Hlava mě pálí a v modravé dáli se leskne a třpytí můj sen. (2) Kraj pod sněhem mlčí, tam stopy jsou vlčí, tam zbytečně budeš mi psát. Sám v dřevěné boudě sen o zlaté hroudě já nechám si tisíckrát zdát. (3) Severní vítr je krutý, počítej, lásko má, s tím. K nohám ti dám zlaté pruty, nebo se vůbec nevrátím.	(4) Tak zarůstám vousem a vlci už jdou sem, už slyším je výt blíž a blíž. Už mají mou stopu, už větří, že kopu svůj hrob a že stloukám si kříž. (5) Zde leží ten blázen, chtěl dům a chtěl bazén a opustil tvou krásnou tvář. Má plechovej hrnek, v něm pár zlatejch zrněk a nad hrobem polární zář.

(Z. Svěrák, Severní vítr, zkráceno)

TEXT 2

Anafora – opakování stejného slova na začátku bezprostředně po sobě jdoucích veršů.

(CZVV)

2 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

- A) Anafora se vyskytuje pouze v první a páté sloce.
- B) Anafora se vyskytuje pouze v první a druhé sloce.
- C) Anafora se vyskytuje pouze ve čtvrté a páté sloce.
- D) Anafora se vyskytuje pouze v druhé a čtvrté sloce.

Zdůvodnění

Anafora se vyskytuje pouze ve dvou slokách TEXTU 1, a to ve druhé (*tam stopy jsou vlčí / tam zbytečně budeš mi psát*) a ve čtvrté (*už slyším je výt blíž a blíž / už mají mou stopu / už větrí, že kopu*).

max. 2 body

3 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
3.1 Text je ukázkou dobrodružné prózy.	☐	☒
3.2 Každá sloka obsahuje sudý počet veršů.	☒	☐
3.3 V první sloce se každý lichý verš rýmuje s bezprostředně následujícím veršem.	☐	☒
3.4 Ve čtvrté sloce začínají všechny verše jednoslabičným slovem.	☒	☐

Zdůvodnění

- 3.1 – nepravdivé tvrzení → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii (konkrétně o písňový text)
- 3.2 – pravdivé tvrzení → třetí sloka obsahuje čtyři verše, ostatní sloky obsahují po šesti verších
- 3.3 – nepravdivé tvrzení → třetí verš se nerýmuje s bezprostředně následujícím veršem (*jsem chudý, jsem sláb, nemocen × hlava mě pálí*), pátý verš se nerýmuje s bezprostředně následujícím veršem (*a v modravé dáli × se leskne a třpytí můj sen*)
- 3.4 – pravdivé tvrzení → ve čtvrté sloce začínají všechny verše jednoslabičným slovem (*tak, a, už, svůj*)

max. 2 body

4

4.1 Napište spisovné tříslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem PATA a zároveň se skloňuje podle vzoru HRAD.

4.2 Napište spisovné dvouslabičné podstatné jméno, které je příbuzné se slovem DŘEVĚNÝ a zároveň se skloňuje podle vzoru STAVENÍ.

(Slova *pata* a *dřevěný* pocházejí z TEXTU 1, správná odpověď se v TEXTU 1 nevyskytuje.)

Řešení

4.1 – např. *podpatek, opatek*

4.2 – *dříví*

1 bod

5 O které z následujících možností se v TEXTU 1 zcela jednoznačně nepíše?

- A) o pohybu zvířat jednoho druhu
- B) o dopisech psaných zlatokopem
- C) o hlasovém projevu zvířat jednoho druhu
- D) o světelném úkazu typickém pro polární oblast

Zdůvodnění

Pravdivost možností A), C) a D) dokládají pasáže barevně vyznačené ve výchozím textu. O možnosti B) se v textu prokazatelně nepíše.

1 bod

6 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se uplatňuje personifikace?

- A) že stloukám si kříž
- B) mám horečku zlatou
- C) kraj pod sněhem mlčí
- D) opustil tvou krásnou tvář

Zdůvodnění

Personifikace (tj. básnický prostředek, který je založen na tom, že se lidská činnost přisuzuje zvířeti, rostlině nebo věci, např. *mráz pokreslil všechny okenní tabulky*) se uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti C): něco neživého (*kraj*) jedná jako lidé (*mlčí*).

1 bod

7 Ve kterém pádu není ve třetí sloce TEXTU 1 užito žádné podstatné jméno?

- A) v druhém
- B) ve třetím
- C) ve čtvrtém
- D) v pátém

Zdůvodnění

Ve třetí sloce se vyskytují celkem čtyři podstatná jména: slovo *vítr* je užito v 1. pádě, slovo *láska* je užito v 5. pádě, slovo *noha* je užito ve 3. pádě a slovo *prut* je užito ve 4. pádě.

8 Přiradte k jednotlivým větám (8.1–8.4) odpovídající tvrzení (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 8.1 Nikomu nezáleží na našem názoru. _____
- 8.2 S něčím podobným bojovali i mí přátelé. _____
- 8.3 Leckterý z obchodníků nic zajímavého nenabízel. _____
- 8.4 Skvrnu na svém tričku vyčistil jakýmsi zázračným přípravkem. _____
- A) První zájmeno ve větě je neurčité, druhé zájmeno je záporné.
- B) První zájmeno ve větě je záporné, druhé zájmeno je neurčité.
- C) První zájmeno ve větě je přivlastňovací, druhé zájmeno je neurčité.
- D) První zájmeno ve větě je přivlastňovací, druhé zájmeno je záporné.
- E) První zájmeno ve větě je neurčité, druhé zájmeno je přivlastňovací.
- F) První zájmeno ve větě je záporné, druhé zájmeno je přivlastňovací.

Zdůvodnění

8.1 – F)

První zájmeno ve větě je záporné (*nikomu*), druhé zájmeno je přivlastňovací (*našem*).

8.2 – E)

První zájmeno ve větě je neurčité (*něčím*), druhé zájmeno je přivlastňovací (*mí*).

8.3 – A)

První zájmeno ve větě je neurčité (*leckterý*), druhé zájmeno je záporné (*nic*).

8.4 – C)

První zájmeno ve větě je přivlastňovací (*svém*), druhé zájmeno je neurčité (*jakýmsi*).

Žádná z posuzovaných vět neodpovídá ani možnosti B), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 9

Minulý víkend mě rodiče vzali do muzea, abychom prozkoumali nejtajemnější zákoutí vědy.

Nevěřil jsem svým očím, když jsem viděl, jak rozličné **směsy** s obsahem síry obarvily oheň těmi nejjasnějšími barvami. Jako u vytržení jsme pozorovali dým, který se valil ze skleněných nádob s kapalným dusíkem. Obklopovaly nás všelijaké zkumavky, z nichž některé byly cítit jako syrové hovězí maso. Ve fyzikálním oddělení výstavy přístroje vysílaly elektrické výboje, které nejednomu **návštěvníkovi** zježily vlasy, a blesky hrály do rytmu hitů **nejznámějších** českých zpěváků.

Nemohli jsme si na nic **ztěžovat**, kromě zábavy jsme si totiž odnesli i ponaučení. Nyní jsme si plně vědomi toho, že mocné přírodní síly se mohou snadno vymknout kontrole.

(CZVV)

max. 4 body

9 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Podstatné jméno *směs* se skloňuje podle vzoru *kost* (*kosti – směsi*).
- Slovo *návštěvníkovi* je tvar podstatného jména *návštěvník*, které se skloňuje podle vzoru *pán* a ve 3. pádě čísla jednotného má koncovku *-ovi* (*pánovi – návštěvníkovi*).
- Tvar *nejznámějších* je 3. stupněm přídavného jména *známý*.
- Sloveso *stěžovat si* ve významu *podávat stížnost* je odvozené předponou *s-*, jde o ustálený případ.

10 Seřadte jednotlivé části textu (A–E) za sebou tak, aby byla dodržena textová návaznost:

A) V půl deváté večer už byl ale vyprodaný. Přeběhla jsem tedy k nejbližšímu okýnku rychlého občerstvení a houkla na prodavače: „Prosím jeden smažený!“

B) Prodavač skoro zamilovaně řekl: „Tak tedy jeden smažený sýreček v housičce. Tatarčičku, nebo kečupek?“ A začal mi jídlo chystat.

C) Jela jsem do Prahy, jako vždycky do Lucerny na jazz. Těsně před začátkem koncertu jsem vystoupila z metra na Národní. Chodívám tam na gyros.

D) „Chci tu ta... tatar...“ koktala jsem. Nedalo se to vyslovit. „No jo!“ ulevil si prodavač. „Kvůli tomuhle se se mnou rozešla moje přítelkyně!“ „Co jste jí tak strašného udělal?“ zeptala jsem se. „Ubil jsem ji zdrobnělinami!“ Lepší než kladivem, pomyslela jsem si a zakousla se do sýrečku s tatarčičkou!

E) Chvilku čekal, jestli něco nedodám, a pak se zeptal: „Jeden smažený co?“ Rychle jsem to zkonkretizovala.

(T. Boučková, Boží a jiná muka, upraveno)

10.1 _____

10.2 _____

10.3 _____

10.4 _____

10.5 _____

Řešení

10.1 – C)

10.2 – A)

10.3 – E)

10.4 – B)

10.5 – D)

C) Jela jsem do Prahy, jako vždycky do Lucerny na jazz. Těsně před začátkem koncertu jsem vystoupila z metra na Národní. Chodívám tam na gyros. **A)** V půl deváté večer už byl ale vyprodaný. Přeběhla jsem tedy k nejbližšímu okýnku rychlého občerstvení a houkla na prodavače: „Prosím jeden smažený!“ **E)** Chvilku čekal, jestli něco nedodám, a pak se zeptal: „Jeden smažený co?“ Rychle jsem to zkonkretizovala. **B)** Prodavač skoro zamilovaně řekl: „Tak tedy jeden smažený sýreček v housičce. Tatarčičku, nebo kečupek?“ A začal mi jídlo chystat. **D)** „Chci tu ta... tatar...“ koktala jsem. Nedalo se to vyslovit. „No jo!“ ulevil si prodavač. „Kvůli tomuhle se se mnou rozešla moje přítelkyně!“ „Co jste jí tak strašného udělal?“ zeptala jsem se. „Ubil jsem ji zdrobnělinami!“ Lepší než kladivem, pomyslela jsem si a zakousla se do sýrečku s tatarčičkou!

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 11–16

(1) **Světovým** prvenstvím se chlubí experti z univerzity v Manchesteru, kteří v roce 2017 sestrojili unikátního nanorobota. Je tak malý, že miliarda miliard takových nanorobotů by vytvořila objekt o velikosti zrnka soli. Vývojem nanorobotů se zabývá také pražská nanolaboratoř. Čeští vědci v čele s Martinem Pumerou, chemikem **proslulým** i v zahraničí, by chtěli vyvinout nanoroboty, kteří k pohybu nebudou potřebovat motorek, protože místo něj využijí chemickou energii z okolního prostředí.

(2) Takoví nanoroboti by mohli posunout dál onkologii nebo i **medicínu** obecně, mohou ***** pomoci třeba při léčbě tak **závažné** nemoci, ***** je rakovina. Nejdřív ale musíme vyřešit, aby nám nanoroboti v těle neškodili (tedy aby při **likvidaci** rakovinných buněk nedocházelo k **ničení** těch zdravých) a zároveň aby snadno vyšli z těla ven. Jak by to mohlo vypadat v praxi? Lékař podá pacientovi pilulku obsahující miniaturní roboty, kteří „nesou na zádech“ léčivo. Tito roboti jsou navíc schopni mezi sebou komunikovat. Když v těle narazí na škodlivé shluky buněk, uvolní **lék**. Pak tělo opustí.

(3) Nanoroboti však nemusí pomáhat jen jednotlivci bojujícímu s rakovinou. Představte si třeba ropnou havárii na moři. Vinou úniku ropy vznikne toxická skvrna ohrožující delfíny, želvy a další vodní živočichy. Pokud by v této situaci byla možnost využít inteligence nanorobotů, můžeme jim přikázat, aby se vydali ke zdroji kontaminace a ropnou skvrnu vyčistili. Nanoroboti by tak mohli zabránit ekologické katastrofě rychleji než lidé.

(4) Nanoroboti nás mohou také varovat v různých krizových situacích. V případě, že se budou pohybovat ve vodě, v níž vzroste hladina určité škodliviny, roboti změni barvu. Tím na zvýšení její koncentrace upozorní. Malí pomocníci mohou být prospěšní pro celé lidstvo, zároveň je ale **důležité** myslet na to, aby tento vynález nebyl zneužit.

(www.abicko.cz, www.ceskatelevize.cz, upraveno)

max. 2 body

11 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
11.1 Někteří vědci mají oprávněné obavy, že vynález nanorobota bude zneužit.	☐	☒
11.2 Cílem vědců je vyvinout inteligentní nanoroboty, kteří budou umět předejít úniku ropy do moře.	☐	☒
11.3 Nanorobota, který se pohybuje díky chemické energii čerpané z okolí, vyrobili v pražské nanolaboratoři.	☐	☒
11.4 Nanoroboti, kteří se dostanou prostřednictvím pilulky do těla nemocného člověka, budou s lékařem během léčby komunikovat.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

1 bod

- 12 **Ve výchozím textu je tučně vyznačeno osm slov. Pokud dvě z nich v textu navzájem zaměníme, význam textu zůstane zachován. Ve které z následujících možností jsou uvedena tato dvě vzájemně zaměnitelná synonyma?**

Ve správné odpovědi musí být možné zaměnit první posuzované slovo ve dvojici za druhé posuzované slovo a naopak.

- A) medicínu – lék
- B) likvidaci – ničení
- C) závažné – důležité
- D) světovým – proslulým

Zdůvodnění

- Slovo *medicína* je v textu užito ve významu *lékařství*, slovo *lék* je v textu užito ve významu *léčivý přípravek* → v kontextu výchozího textu nejde o vzájemně zaměnitelná synonyma.
- Slovo *závažný* je v textu užito ve významu *vážný, nebezpečný*, slovo *důležitý* je v textu užito ve významu *takový, na němž záleží, mající velký význam* → v kontextu výchozího textu nejde o vzájemně zaměnitelná synonyma.
- Slovo *světový* je v textu užito ve významu *vztahující se k celému světu*, slovo *proslulý* je v textu užito ve významu *velmi známý, věhlasný* → v kontextu výchozího textu nejde o vzájemně zaměnitelná synonyma.

1 bod

- 13 **Za kterou z následujících možností je třeba vyměnit slovní spojení její koncentrace ve větě podtržené ve výchozím textu, aby sdělení bylo zcela jednoznačné a zachovávalo smysl předchozího souvětí?**

- A) koncentrace vody
- B) koncentrace barvy
- C) koncentrace hladiny
- D) koncentrace škodliviny

Zdůvodnění

Posuzované větě předchází souvětí *V případě, že se budou pohybovat ve vodě, v níž vzroste hladina určité škodliviny, roboti změní barvu*. Změnou své barvy tedy roboti upozorní na to, že vzrostla hladina určité škodliviny, tzn. ve vodě se zvýšila koncentrace této škodliviny.

max. 3 body

- 14 **Vypište ze třetího odstavce výchozího textu všechna podstatná jména, která jsou v textu užitá ve 3. pádu.**

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

jednotlivci, zdroji, katastrofě

15 Na každé z vynechaných míst (*****) ve výchozím textu je nutné doplnit spojovací výraz. Ve které z následujících možností jsou uvedeny náležité spojovací výrazy v pořadí odpovídajícím výchozímu textu?

- A) však – než
- B) totiž – než
- C) však – jako
- D) totiž – jako

Zdůvodnění

Věta *mohou pomoci třeba při léčbě tak závažné nemoci* blíže vysvětluje to, co se píše ve větě předcházející (*takoví nanoroboti by mohli posunout dál onkologii nebo i medicínu obecně*) – posunem v medicíně je zde myšlena pomoc při léčbě závažných nemocí. První náležitý spojovací výraz je tedy *totiž* (*takoví nanoroboti by mohli posunout dál onkologii nebo i medicínu obecně, mohou totiž pomoci třeba při léčbě tak závažné nemoci*). Následující věta obsahuje konkrétní příklad závažné nemoci, druhý náležitý spojovací výraz je tedy *jako* (*při léčbě tak závažné nemoci, jako je rakovina*).

16 Ve které z následujících možností je mezi prvním a druhým slovem stejný významový vztah jako mezi slovy *delfín – živočich*?

Všechna posuzovaná slova pocházejí z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici *delfín – živočich*.

- A) tělo – buňka
- B) vědec – chemik
- C) rakovina – nemoc
- D) lidstvo – jednotlivec

Zdůvodnění

V možnosti C) je mezi slovy stejný významový vztah jako mezi slovy *delfín – živočich*. Slovo *delfín* je významově podřazené slovu *živočich*, slovo *rakovina* je významově podřazené slovu *nemoc*.

V možnostech A), B) a D) jsou mezi dvojicemi jiné významové vztahy:

- slovo *buňka* označuje základní stavební jednotku organismu, slovo *tělo* ve výchozím textu označuje lidský organismus, *tělo* je složeno z *buněk* → slovo *tělo* není významově podřazené slovu *buňka*;
- slovo *vědec* označuje vědeckého pracovníka obecně (bez specializace), slovo *chemik* označuje odborníka na chemii → slovo *vědec* je významově nadřazené slovu *chemik*;
- slovo *lidstvo* označuje lidský rod, slovo *jednotlivec* označuje jedince → slovo *lidstvo* není významově podřazené slovu *jednotlivec*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Z jeho tváře nikdy nemizel potměšilý úsměv. Tím dával na srozuměnou, co si o m* myslí.

(CZVV)

1 bod

17 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě/ně* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě/ně* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) ě – ě – ně
- B) ě – ně – ě
- C) ně – ě – ně
- D) ně – ně – ě

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *potměšilý* je odvozeno od staršího slova *potměšil*, které označovalo někoho, *kdo tajně, potmě na někoho něco chystá*. Slovo *potměšilý* je tedy příbuzné s příslovcem *potmě*, obě tato slova jsou příbuzná s podstatným jménem *tma*.
- Podstatné jméno *srozuměná* je příbuzné se slovesem *rozumět* (on *rozumí*), obě tato slova jsou odvozena od slova *rozum*.
- Do textu musí být doplněn tvar 6. pádu zájmena *já* (co si o kom, o čem myslí? – o *mně*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 18–23

(1) Ve dveřích redakce *Ankh-morporské Komety* stál kdosi celý v černém. „Chledáte ikonografa? Jsem mistr tmných komor Otto Schrecklich,“ promluvil. „Mojí fýchodou je flastní zařízení, positifní pšistup a jsem taky tuchaplný!“ „No, můžeme vám zpočátku dát –“ začala Sacharóza. „Sacharózo!!!“ sykl Mikuláš. „Je to upír!“ „Já protestuji,“ řekl Otto. „Je jednotuché předpokládat, že kašty, kto má überfaldiš pšisfuk, je upír, nestá se fám? Já tety, schodou okolností, upír jsem. Ále v inzerátu pylo, pržijme se ikonograf, tak jsem sfé pržijetí pofašofal za chotofou věc. Taký mám tohle,“ a ukázal jim černou stuhu. „Uš táfno nejsem nějaký chloupý násoska!“

(2) „Aha, vy jste členem Überwaldského hnutí umírněných,“ poznala stuhu Sacharóza. Hned začala nechápajícímu Mikulášovi trpělivě vysvětlovat: „Každý člen hnutí musí podepsat smlouvu a odpřisáhnout, že se navždy odříká lidské krve –“ „My dáváme přednost tomu, když se ržíká slofo s k,“ ozval se nesměle Otto. „– se odříká slova s k,“ opravila se Sacharóza.

(3) „Dobrá... tak platí,“ přikývl Mikuláš a pak se zamyslel. **Premítal nad tím, proč se tak dlouho upíři na rozdíl od trpaslíků či skřítků nedokázali do lidské společnosti začlenit.** Upíři se nikdy dřív na společenském dění nepodíleli. Teď ale někteří z těch bystřejších pochopili, že jediná cesta k tomu, aby je lidé začali akceptovat, je přestat být upíry. Cena za to byla sice obrovská, ale ne zas tak velká, jako když vám do srdce vrazili kolík. Koneckonců krvavé steaky taky nebyly špatné. **Nutno ale podotknout, že každý, kdo se začal živit masem z ankh-morporských jatek, se vrhl do života plného nebezpečí, který uspokojil i náročné dobrodruhy.**

„Nepojte,“ vytrhl ho z přemýšlení Otto. „Jsem ochromně reformovaný a flídný.“

(T. Pratchett, *Pravda*, upraveno)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N):

	A	N
18.1 Členové Überwaldského hnutí umírněných mají zakázáno říkat nahlas slovo krev.	☐	☒
18.2 Maso z ankh-morporských jatek je určeno výhradně upírům dobrodružné povahy.	☐	☒
18.3 Na základě inzerátu nabízejícího pozici ikonografa v Ankh-morporské Kometě očekával Otto, že na tuto pozici bude přijat.	☒	☐
18.4 Sacharóza identifikovala Ottovo členství v Überwaldském hnutí umírněných na základě černé stuhu, kterou Otto ukázal jí a Mikulášovi.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

19 Vypište z druhé části výchozího textu všechna příslovce, která jsou v textu příslovečným určením způsobu.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

trpělivě, nesměle

1 bod

20 **Otto chybně vyslovuje *ch* místo *h*, např. říká *chledáte* místo *hledáte*. Ve kterém z následujících úseků výchozího textu není žádné slovo s touto chybou?**

Jednotlivé možnosti je nutné posuzovat s ohledem na pravidla české výslovnosti.

- A) mojí fýchodou je flastní zařizení
- B) jsem ochromně reformovaný a flídný
- C) positifní pšistup a jsem taky tuchaplný
- D) už táfno nejsem nějaký chloupý násoska

Zdůvodnění

- V možnosti A) hledanou chybu obsahuje slovo *fýchodou* (*východa*).
- V možnosti B) hledanou chybu obsahuje slovo *ochromně* (*ohromně*).
- V možnosti D) hledanou chybu obsahuje slovo *chloupý* (*hloupý*).

1 bod

21 **Která z následujících možností nejlépe vystihuje význam souvětí vyznačeného ve výchozím textu tučně?**

- A) Mikuláš se trápil tím, proč se upírům nedařilo stát se součástí lidské společnosti nadlouho.
- B) Mikuláš se trápil tím, proč se upírům po dlouhou dobu nedařilo stát se součástí lidské společnosti.
- C) Mikuláš uvažoval o tom, proč se upírům nedařilo stát se součástí lidské společnosti nadlouho.
- D) Mikuláš uvažoval o tom, proč se upírům po dlouhou dobu nedařilo stát se součástí lidské společnosti.

Zdůvodnění

Otázka ohledně zapojení upírů do lidské společnosti nepůsobila Mikulášovi trápení, pouze nad ní přemítal (tzn. přemýšlel o ní, uvažoval o ní). Mikuláš se zabýval tím, proč se tak dlouho upíři nedokázali začlenit do lidské společnosti (tzn. po dlouhou dobu se jim nedařilo stát se součástí lidské společnosti), nikoli tím, že se upíři stali součástí lidské společnosti jen na krátkou dobu (tzn. ne nadlouho).

1 bod

22 **Které z následujících tvrzení o souvětí podtrženém ve výchozím textu je pravdivé?**

- A) Souvětí se skládá ze tří vět, pouze jedna z nich je hlavní.
- B) Souvětí se skládá ze tří vět, dvě z nich jsou hlavní.
- C) Souvětí se skládá ze čtyř vět, pouze jedna z nich je hlavní.
- D) Souvětí se skládá ze čtyř vět, dvě z nich jsou hlavní.

Zdůvodnění

Posuzovaný větný celek obsahuje tři slovesa v určitém tvaru (*pochopili, začali, je*) → souvětí skládající se ze tří vět:

- první věta je hlavní (*Ted' ale někteří z těch bystřejších pochopili*);
- druhá věta je vedlejší (*že jediná cesta k tomu je přestat být upíry*);
- třetí věta je vedlejší (*aby je lidé začali akceptovat*).

23 Které z následujících tvrzení o slovech užitých ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slovo *opravila* obsahuje jednu předponu *op-*.
- B) Slovo *obrovská* obsahuje jednu předponu *ob-*.
- C) Slovo *nepodíleli* obsahuje dvě předpony *ne-* a *po-*.
- D) Slovo *společenském* obsahuje dvě předpony *s-* a *po-*.

Zdůvodnění

- Sloveso *opravit* obsahuje jednu předponu *o-*, slova příbuzná jsou např. *s-pravit*, *o-prava*.
  - Přídavné jméno *obrovský* neobsahuje žádnou předponu (kořen je *obr-*).
  - Přídavné jméno *společenský* je příbuzné s podstatným jménem *spolek*, obě tato slova jsou příbuzná s příslovcem *spolu*, které vzniklo spojením slov *s* a *půl*.
-

max. 2 body

24 Na každé vynechané místo (*****) v českých ustálených slovních spojeních doplňte příslušné slovo:

24.1 Když paní učitelka zkoušela Petra, odříkal jí všechny letopočty, jako když ***** mrská.

24.2 Mirčina sestřenice dala Mirce svou starou sukni. Mirce se nelíbila, ale maminka jí řekla: „Darovanému ***** na ***** nehled’“

Řešení

24.1 – jako když **bičem** mrská

24.2 – darovanému **koni** na **zuby** nehled’

25 Přiřadte k jednotlivým úryvkům (25.1–25.3) možnost (A–E), která nejlépe vystihuje daný úryvek:

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 25.1 Během dopoledne 20. října zasáhla oblast Prostějovska silná vichřice. Hasiči zaznamenali celkem 163 výjezdů. Ztráty na životech zatím hlášeny nejsou. _____
- 25.2 Orkán dul tak prudce, že jsme se stali hříčkou větrů. Letěli jsme na vlnách, kam nás zuřivost větrů hnala. Stíhalo nás jedno neštěstí za druhým. Napřed smetla vlna jednoho námořníka do moře a brzy po něm přeletěl přes palubu můj přítel. _____
- 25.3 Tornáda vznikají v bouřkovém oblaku, když se studený výškový vítr překříží s teplým přízemním větrem. Tím se vzduch roztočí a proudění z teplého mraku zdvihne rotující vzduchový válec do svislé polohy. _____

(Vzhledem k povaze úlohy nejsou zdroje výchozích textů uvedeny.)

- A) neumělecký text, konkrétně ukázka úvahy
- B) neumělecký text, konkrétně ukázka zprávy
- C) neumělecký text, konkrétně ukázka výkladu
- D) umělecký text, konkrétně ukázka vypravování
- E) umělecký text, konkrétně ukázka charakteristiky

Zdůvodnění

25.1 – B)

Základní funkcí textu je funkce informační, text informuje o tom, co, kdy a kde se stalo. V úryvku jsou užity běžné jazykové prostředky, které jsou spisovné.

25.2 – D)

Základní funkcí textu je funkce estetická, vypráví se zde příběh odehrávající se během orkánu. V úryvku jsou užity jazykové prostředky ozvláštňující text, např. metafory.

25.3 – C)

Základní funkcí textu je funkce odborně sdělná, text poskytuje odborné poučení, vysvětluje, jak vznikají tornáda. V úryvku jsou užity termíny a běžné jazykové prostředky, které jsou spisovné.

max. 2 body

26 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
26.1 Když divadelní prázdniny skončily, místní divadelní soubory představily nový podzimní program.	☒	☐
26.2 Tisíce lidí si připomněly tu smutnou chvíli, kdy na území dnešní České republiky vjely sovětské tanky.	☒	☐
26.3 Někteří politici se téměř vysmívají pravidlům slušného chování, dokonce svým voličům předkládají doměnky a lži.	☐	☒
26.4 V Ústí nad Labem jsme znovu navštívili zoologickou zahradu, protože při poslední návštěvě nás upoutali šimpanzi a gorily ve společném výběhu.	☒	☐

Zdůvodnění

Slovo *domněnka* je příbuzné se slovem *domnívat se*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 27–29

Seskok padákem z letadla s následným volným pádem je pro většinu lidí adrenalinovým zážitkem. Jsou však i jedinci, kteří potřebují riskovat více. Proto vznikl sport zvaný base jumping, v němž se s padákem skáče z objektů pevně spojených se zemí. **Tento druh extrémního sportu může provozovat pouze výborný parašutista.** Musí disponovat specifickými dovednostmi, zejména umět perfektně ovládat let a přesně odhadnout výšku, v níž je nutné otevřít padák, aby se zpomalil volný pád.

„My záložní padák nenosíme, stejně není čas ho otevřít. Máme jen hlavní padák, ten ale otevíráme daleko níž nad zemí než běžný parašutisti. Padáme rychlostí 200 km/h, často jsme blízko šutrů,“ říká Michal Brückner, český base jumper.

Base jumping je velmi nebezpečný. Statistiky uvádějí, že při tomto extrémním sportu bývá zhruba každý 2000. seskok smrtelný. Nabízí se tedy otázka, zda ta větší dávka adrenalinu není příliš velkou cenou za lidské životy.

(sport.lidovky.cz, upraveno)

max. 2 body

27 Vypište z obou vět tučně vyznačených ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

Základní skladební dvojice z první věty: podmět = **seskok**; přísudek = **je zážitkem**.

Základní skladební dvojice z druhé věty: podmět = **parašutista**; přísudek = **může provozovat**.

28 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Podle statistik zemře jeden z dvou tisíc base jumperů při provozování extrémních sportů.
- B) Parašutista skákající z letadla i base jumper zažijí během seskoku let volným pádem.
- C) Parašutista skákající z letadla i base jumper otevírají hlavní padák ve stejné výšce nad zemí.
- D) Podle českého base jumpera se rychlost letu v blízkosti kamenů zvyšuje na dvě stě kilometrů za hodinu.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládá pasáž, která je ve výchozím textu vyznačena barevně. Tvrzení uvedená v možnostech A), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá.

29 Které z následujících tvrzení o větách podtržených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) První věta je vedlejší věta podmětná a druhá věta je vedlejší věta předmětná.
- B) První věta je vedlejší věta předmětná a druhá věta je vedlejší věta podmětná.
- C) První věta je vedlejší věta podmětná a druhá věta je vedlejší věta přívlastková.
- D) První věta je vedlejší věta předmětná a druhá věta je vedlejší věta přívlastková.

Zdůvodnění

Statistiky uvádějí, že při tomto extrémním sportu bývá zhruba každý 2000. seskok smrtelný. – koho, co uvádějí statistiky?

Nabízí se tedy otázka, zda ta větší dávka adrenalinu není příliš velkou cenou za lidské životy. – jaká otázka se nabízí?

30 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Sportovec ze sebe **ztrhal** zpocené oblečení.
- B) Zlevněná zelenina bývá poměrně často shnilá.
- C) Zkřivená vrata po několika hodinách konečně spravil.
- D) Cestu od hradní zříceniny jsme si zkrátili přes borový lesík.

Zdůvodnění

Sloveso *strhat* je odvozené předponou *s-* (význam *směřování shora dolů*).